

Overzicht veelgestelde vragen met betrekking tot de regel- en wetgeving van AI

1. Wat is Mensgerichte AI?

Europa kiest voor AI-systemen waarbij AI en de mens hand in hand gaan. Inzet met en ten behoeve van de mens. Lees hier meer over in het manifest Mensgerichte AI van de NL AIC.

2. Wat doet de AI Act?

De AI Act kent een risicogebaseerde insteek:

- Sommige toepassingen worden rondt verboden (denk aan het gebruik van 'remote biometric identification' in publieke openbare ruimten of AI-systemen voor 'social crediting')
- Hoog-risico toepassingen van AI-systemen worden zwaar gereguleerd
- Voor een aantal lagere risico toepassingen van AI-systemen gelden transparantie-eisen (dat je bijvoorbeeld op de hoogte moet worden gesteld dat je met een deepfake te maken hebt, of dat je met een chatbot communiceert in plaats van met een mens).
- Hoog-risico toepassingen van AI-systemen worden aan uitgebreide assessments onderworpen om te zorgen dat alleen betrouwbare toepassingen op de markt worden gebracht en toegepast. Maar een regelgevend kader alleen is niet genoeg. Daarnaast zal Nederland hard moeten inzetten op het investeren in mensgerichte AI.

3. Welke soorten AI-systemen vallen onder de AI Act?

De AI Act is van toepassing op alle hoog-risico AI-systemen. Er wordt in de AI Act een onderscheid gemaakt tussen zogenaamde Annex II hoog-risico systemen (denk aan AI in/als medische hulpmiddelen) en Annex III hoog-risico systemen (denk aan AI in transport- en energiesystemen, onderwijssystemen, systemen voor werkgelegenheid, en rechtshandhavingssystemen); daarnaast is de AI Act van toepassing op een aantal lagere risico toepassingen van AI-systemen (denk aan transparantie eisen aan chatbots).

4. Wat regelt de AI Act precies?

De AI Act is ingestoken als productregelgeving. Om te zorgen dat hoog-risico AI-producten (toepassingen) die op de markt worden gebracht aan bepaalde productveiligheidseisen voldoen. De AI-Act regelt verschillende aspecten met betrekking tot de ontwikkeling, inzet en het gebruik van AI-toepassingen. AI Act stelt aan hoog-risico AI-toepassingen omvat het indelen van AI-systemen op basis van risiconiveaus, het stellen van eisen (zoals het uitvoeren van een uitvoerige conformiteitbeoordeling), ook bevat de AI Act van verantwoordelijk is voor wat, regelt wat er kan gebeuren als partijen zich niet (volledig) aan de regels houden (boetes en andere sanctie maatregelen) en bevat regels over toezicht op de naleving van de regels.

Daarnaast bevat de AI Act maatregelen die gericht zijn op het stimuleren van innovatie (regulatory sandboxes en andere testfaciliteiten) en bepalingen om rekening te houden met de bijzondere positie van het MKB (onder andere proportionaliteit van de conformiteitsbeoordelingen en het uitbrengen van richtsnoeren en tools).

5. Wie wordt beïnvloed door de AI Act?

De AI Act is van belang voor verschillende belanghebbenden, waaronder AI-ontwikkelaars en -aanbieders, toepassers/gebruikers en exploitanten van AI-systemen, toezichthouders en

regelgevende instanties, en consumenten en burgers die met AI-systemen in de EU te maken hebben.

6. Is de AI Act ook relevant buiten de EU?

Hoewel de AI Act primair gericht is op regelgeving binnen de EU, kan het effect ervan ook buiten de EU merkbaar zijn. Bedrijven die actief zijn in de EU of aan klanten in de EU leveren, moeten voldoen aan de eisen van de AI Act.

7. Vanaf wanneer geldt de AI Act?

De AI Act is nog niet van kracht. Het voorstel is door de Europese Commissie ingediend in april 2021. Specifieke AI Act-werkgroepen van de Europese Raad en het Europese Parlement hebben allerlei wijzigingen voorgesteld op het originele voorstel van de Commissie. Daarover wordt nu onderhandeld samen met de Commissie. Als overeenstemming worden bereikt over een eindtekst dan moet die tekst vervolgens door het Europees Parlement worden aangenomen. De verwachting is dat eind 2023/begin 2024 de tekst definitief wordt en de AI Act vervolgens in werking treedt. Als de AI Act in werking is getreden, zijn de regels nog niet direct van toepassing. Er volgt een periode waarbinnen organisaties de tijd hebben om te zorgen dat ze aan alle eisen voldoen. Waarschijnlijk zal de AI Act 2 jaar na inwerkingtreding van toepassing worden (ook deze termijn is nog onderwerp van de lopende onderhandelingen).

8. Wat wordt verstaan onder AI?

Onder AI worden systemen verstaan die zodanig zijn getraind dat ze zonder (verdere) menselijke tussenkomst output kunnen genereren, zoals voorspellingen, aanbevelingen of beslissingen die de fysieke of virtuele omgeving kunnen beïnvloeden (bijvoorbeeld de keuzes die de gebruiker van het systeem in de praktijk maakt aan de hand van de output). Over de exacte definitie in de AI Act is nog geen overeenstemming bereikt. Zowel het Europees Parlement als de Raad hebben voorgesteld om aansluiting te zoeken bij de definitie van de OECD. Deze definitie luidt als volgt:

"An AI-system is a machine-based system that is capable of influencing the environment by producing an output (recommendations, predictions or decisions) for a given set of objectives. AI systems are designed to operate with varying levels of autonomy."

Nederlandse vertaling:

"Een AI-systeem is een machinegebaseerd systeem dat de omgeving kan beïnvloeden door output te produceren (aanbevelingen, voorspellingen of beslissingen) voor een gegeven set doelstellingen. AI-systemen zijn ontworpen om te werken met verschillende niveaus van autonomie."

Momenteel wordt in OECD verband gesproken over een update van deze definitie.

9. Is er al regelgeving voor AI?

Op dit moment zijn er in Nederland nog geen wetten die specifiek AI reguleren, maar AI valt al zo'n 60 jaar binnen de scope van veel bestaande wet- en regelgeving. Denk bijvoorbeeld aan smart cars, waarbij AI is verwerkt in het product (de auto). Voor (dergelijke) producten gelden momenteel al regels zoals productveiligheidsregels (bijvoorbeeld smart cars, waarbij AI is verwerkt in het product (de auto). Denk ook privacywetgeving (vg) als persoonsgegevens worden verwerkt met behulp van een AI-systeem (geautomatiseerde besluitvorming). Daarnaast is soms regelgeving van toepassing zoals de grondwet (fundamentele rechten), consumentenregelgeving (wanneer een consument met een AI-systeem te maken krijgt), mededingingsregelgeving, etc. AI is dus al gereguleerd. Om het vertrouwen in AI te vergroten en innovatie te stimuleren, heeft de Commissie ervoor gekozen om een specifieke

AI Act te maken met specifieke productveiligheidsregels voor hoog-risico toepassingen van AI-systemen.

10. Wie is aansprakelijk voor schade door AI?

De aansprakelijkheid is afhankelijk van verschillende factoren, waaronder de mate van controle en betrokkenheid bij het AI-systeem. De ontwikkelaar, fabrikant, leverancier of gebruiker van het systeem kunnen mogelijk aansprakelijk worden gesteld als er bijvoorbeeld sprake is van een fout of non-compliance met betrekking tot de zorgplicht tegenover het slachtoffer.

11. Mag u zomaar data zomaar gebruiken voor het trainen van AI?

Om deze vraag te beantwoorden, is het van belang om eerst vast te stellen over we hebbene.d. AvgOnder de AVG geldt dat je niet zomaar persoonsgegevens (personal data) mag gebruiken, ook niet voor het trainen van AI. Volgens de AVG moeten persoonsgegevens worden verwerkt op basis van een rechtmatige grondslag. Dit kan zijn toestemming van de betrokkenen, het nakomen van een wettelijke verplichting, het uitvoeren van een contract, het beschermen van vitale belangen of het vervullen van een taak van algemeen belang.

12. Kun je bescherming krijgen voor AI vanuit het intellectueel eigendomsrecht?

Of en onder welke voorwaarden dit kan, is afhankelijk van het intellectueel eigendomsrecht dat van toepassing zou kunnen zijn. Er kan bijvoorbeeld auteursrecht rusten op het AI-systeem. AI is software en op software kan auteursrecht ontstaan. Een dataset zou mogelijk beschermd kunnen worden onder de databankenwet. Verder kunnen gegevens en informatie die verband houden met het AI-systeem onder het bedrijfsgeheim vallen.

13. Wat is de Data Act?

De Data Act is regelgeving vanuit de EU dat op dit moment nog een voorstel is. Het voorstel biedt consumenten en bedrijven de mogelijkheid om toegang te krijgen tot de data die door hun apparaten worden verzameld, zodat zij daar ook zelf gebruik van kunnen maken. Hierbij wordt veel aandacht besteed aan het uitwisselen van data met de diensten van derden.

Met deze nieuwe regels wil de Europese Commissie handel in de digitale wereld eerlijker maken en nieuwe kansen creëren voor data-gedreven innovatie. De regels gaan in op de juridische, economische en technische problemen die er momenteel voor zorgen dat er minder gebruik van data wordt gemaakt.

14. Wat is de Data Governance Act?

De Data Governance Act is gericht op het verbeteren van het vertrouwen als partijen data met elkaar delen en heeft als doel om het delen van data tussen sectoren en lidstaten aan te moedigen. Hiervoor bevat de DGA-regels die gericht zijn op het verbeteren van de beschikbaarheid van data en het oplossen van technische obstakels.